

toepasselijk. Zij leven, met het leven. Zij moeten. „We zwalpende, we zijn n afgrond van het koninkrijk ons liefheeft“

andeld over het richte zich tot. Haar komen beloften Godsheid Gods, als Men neme die mag een ieder s, is een rehel des verbonds n rekening. De gen, dat zij des iet niet zijn —, orden. Er moet eemaakt worden, zoek naar de een onderzoek, de prediking de zekerheid des heid is, dat wij (pag. 38). Maar, loord, zijn Hem

dstuk over den ig zij vriendelijk zij moet scherp der, dan spreekt zij de prediking allerlei rhetoriek s. Woords. Men in de prediking en behoeft zich e jaar.

oen zeggen, dat ische beginselen verd, zoo schre-

ret nu bij Calvijn teekent? Voor geloof ik, dat we twoorden. Ik geiking hier wordt aarheid. Natuurboek verwerpen een wonderlijke ik denk aan het in Calvinisme —, vaarheidsgetrouw ilvijn niet willen igen beschouwin, dat we in di en zullen de in-

kunnen we, vier ook Calvijn's ge- Vegt steekt het dat hij heel ver edegaat. Hij doet om te doen een diking te geven, er doen door zijn lvijs gedachteen geen reprimand naar den Genoel nu als het einde ij laat dat af en

Van der Vega edachten van de laat moeten spre en recensie leet werken.

Calvijn denkt aan opmerken, dat is redikt wordt dat gt laat het door ak meer meegaat s, die onder ons verhalen, dat ik Ds v. d. Vegt is de preekmethode perdere reformatie het Ds v. d. Vegt

oog moeten staan als velen onder nigen gewenscht voudige" preek onder moesten slo r, opdat meer ge lking van Schrift- ert kunnen komen, azer predikanten len met het ge like in de Kerk n, dat het toepas ter tot zijn recht ok, dat toepassig ingaan op het o vaak gemeend

wordt, maar een aanwijzing meer en meer worde, hoe de gemeente in alle omstandigheden met vreugde het gebod des Heeren bewaren kan. Ik mag hier wel de hoop uitspreken, dat Ds v. d. Vegt gelegenheid vinden mag om eens zijn eigen gedachten over deze materie te geven.

We zien wel, dat de inleiding van Ds v. d. Vegt stof tot denken en schrijven kan geven. Zij geve echter hovenal stof tot danken en prijzen. Wat is het heerlijk Gereformeerd te zijn en te mogen behoren tot een ware kerk van onzen Heere Jezus Christus! Wat een hooggestemde lof mag er in deze inleiding zijn om die ware kerk en haar prediking! Wat een dure roeping echter ook om inderdaad ons ware kerk te betoonen door reine predicalie des Evangelies! En, wat zal de HEERE veel van ons eischen, waar Hij ons zooveel heeft toebetrouwd! Hij heeft door Zijn bijzonder bestel ons zoo rijk gezegend: hoe zullen wij ontvlieden, als wij al die gaven misbruiken in zelfverheffing en den strijd, de militia, vergeten?

De HEERE helpe ons. Hij make ons getrouw in alle omstandigheden. Bovenal in de kerkelijke omstandigheden. De kerk is verscheurd. Binnenlandische twisten teisteren ons bovendien. We zijn maar een klein kuddeke „en de rest van de wereld is van den duivel“. Geve de HEERE, dat we met Calvijn krachtig mogen strijden door Zending en Evangelisatie om den duivel zijn prooi te ontrukken en dat we aanhouden mogen in den strijd om te bewaren, wat ons toebetrouwd is. „Leeren wij onzen Heere Jezus Christus aan te roepen en te verstaan, dat wij in Hem al de goederen zullen verkrijgen, die ons ontbreken; en dat wij, als wij Hem ontvangen, Die alle volheid van genade bezit, alles zullen hebben om ons over te verblijden. Kortom, wij zullen ons reeds nu beroemen kinderen Gods te zijn, erfgenamen van Zijn koninkrijk, ook al kruipen wij hier nog op de aarde en zijn zulke ongelukkige schepselen, als Gods Woord het ons voorhoudt en ieder het bij zichzelf moet kennen“ (Einde van Calvijn's preek over Matth. 1:18—21, pag. 113).

M. VREUGDENHIL.

III ZIELKUNDE III

Jeugdwerk.

In het ten vorigen jare verschenen werk: „Karaktervorming bij jeugdigen“ werd door schrijver dezes een hoofdstuk gewijd aan: „Beroep en Karakter“. Het is verdeeld in enkele paragrafen, die tot titeis hebben:

1. Beroepskeuze.
2. Beroepsdeugden.
3. De psychotechniek.
4. De beroepsleide.
5. De arbeidsliefde.

Op verzoek willen we dit hoofdstuk nog wat verder uitwerken. De Redacteur van „De Reformatie“ is zoo welwillend geweest eenige kolommen daarvoor beschikbaar te stellen.

Aan het werk van jeugdigen is een negatieve en een positieve zijde. De negatieve zijde van het jeugdwerk is wat de Apostel Paulus noemt „het te niet doen van hetgeen eens kinds is“. De positieve zijde is uitgedrukt in het Schriftwoord: „Der jongelingen sieraad is hun kracht“.

De naïeve opvatting van het te niet doen van hetgeen eens kinds is is deze, dat de lust om van den arbeid een spel te maken wordt afgelegd, zoodra de jeugdige ernstig wordt. Dit is wel zoo, maar er ligt nog een periode tusschen den leeftijd van het kind en dien van den man of de vrouw, n.l. de leeftijd van den jeugdige van 14 tot 21 jaar, die niet mag worden voorbijgezien.

Deze levensperiode wordt gewoonlijk onderscheiden in die van onrust (praepuberteit), van storm (puberteit) en van herwonnen evenwicht (napuberteit of adolescentie). In het eerst is er bij hen alleen activiteit, doch langzamerhand komen er spontane uitingen van de ontwakende persoonlijkheid. Ook de trek van het jeugdkarakter om na te bootsen moet worden afgelegd en vervangen door het zelf initiatief nemen.

In de laatste maanden wordt veel geschreven over de jeugdigen, die het middelbaar onderwijs niet kunnen volgen en in de eerste klassen van de Mulo-school, de H. B. S. en het Gymnasium blijven zitten. Sommige van deze leerlingen komen er wel, maar doubleren vaak. Andere leerlingen gaan van de school af en zoeken werk in de maatschappij. De statistiek wijst uit, dat het getal van deze mislukte leerlingen groot is. Bij de bespreking van dezen toestand, die voor vele ouders vol van teleurstelling is, worden allerlei oorzaken nagepeurd. Het ligt voor de hand, dat allereerst gedacht wordt aan een tekort in verstand bij de leerlingen. Ook wordt de vraag gesteld of de overgang van het lager naar het middelbaar onderwijs wel in orde is. Of kan de methode van onderwijs ook de oorzaak zijn van de vele mislukkingen?

We wenschen hier niet in te gaan op al deze vragen, doch beperken ons tot de beantwoording van een enkele vraag: Wordt er wel voldoende

gelet op de karakterologische zijde van dit vraagstuk? Hoe staat het met de belangstelling voor het werk in de schoolklas? Is de aandacht wel bij het huiswerk? Is er soms een sentiment, d.i. een overdreven liefde tot iets, die alle opmerkzaamheid van den jeugdige opsloort? En wordt de jeugdige door degenen die toezicht houden op zijn werk wel begrepen?

Hier volgen drie teekeningen van leerlingen op een Mulo-school, berustend op gecontroleerde feiten.

Leerling A is een meisje, dat op school gehoorzaam is en aan het huiswerk veel tijd besteedt. De leerare in plant- en diervkunde is haar bijzonder sympathiek, en dit vak heeft de liefde van haar hart. Het gevolg daarvan is, dat ze bij de behandeling van andere vakken slecht oplet en het huiswerk daarvoor afraffelt, om maar veel tijd te winnen voor haar lievelingsvak. Het slot van de rekening is, dat ze bij de overgangsexamens zakt en het eerste leerjaar nog eens moet overdoen.

Leerling B is een jongen, wiens hart vol zit van liefde voor sport. Hij heeft altijd een krantje in zijn zak waarin sportuitslagen zijn vermeld, en dat krantje komt onder de les soms er wel eens uit. Thuis zit hij haastig te werken om op tijd naar de voetbalsport te kunnen gaan. Midden onder 't werk staat hij op om aan de radio de uitslagen te vernemen. Het gevolg van die leefwijze is, dat hij slechte rapporten krijgt en aan 't eind van het studiejaar niet overgaat naar een volgende klas.

Leerling C heeft een sterk minderwaardigheidsgevoel. De jongens op school mogen hem niet lijden en de meeste leeraren hebben de pik op hem. Hij heeft wel zijn best gedaan in 't eerst, doch later ingezien, dat het hem toch niets baatte. Daarom zocht hij naar een vergoeding (compensatie) en vond die in een spelletje, dat hem meer boeit dan al het schoolwerk. Het eind van de zaak was bij hem, dat hij van school af moest, wegens gebrek aan verstandelijken aanleg.

Nu zijn deze drie leerlingen door een deskundige getest en bij alle drie werden goede cijfers verkregen voor algemeene begaafdheid. Het gevolg daarvan was, dat de school de schuld kreeg van den tegenspoed bij het leeren, hetzij de houding van de leeraren, hetzij de door hen gevolgde methoden.

En toch lag de schuld niet bij anderen noch bij hen zelf, maar bij ons middelbaar onderwijs. Dit systeem sluit bijna alle contact uit tusschen leermeesters-sleut en leerlingen. Iedere leerare heeft de klas op een bepaald uur, doch hij heeft geen tijd noch gelegenheid om leiding te geven aan een bepaalden leerling wat zijn karakter betreft. De leerling is in de periode van de zelfopvoeding en kiest zijn eigen tijdsindeeling voor het schoolwerk en zijn eigen karaktermodel om naar te leven. Het hoofd van de middelbare school is overladen met administratief werk, zoodat hij ook niet in contact kan komen met de leerlingen. Wat zulk een school behoeft is een leeraar(es) voor karaktervorming, of als de middelen ontbreken om daarvoor iemand aan te stellen, een verdeling van de leerlingen, waarbij iedere vakleeraar om beurten contact zoekt met een kleine groep van leerlingen. Schrijver dezes zijn gevallen bekend, waarin een gesprek van een uur met één van de leeraren de geestelijke redding was voor één van de leerlingen.

Maar dan moet de contact-leeraar ook iemand zijn, levende uit de volheid van Christus, die liefde tot den arbeid weet in te storten in het hart van zijn volgelingen. En deze hebben bij hun pogen om zelfstandig te zijn in den leider iemand te zien hun van God gegeven om hen voor te bereiden op hun goddelijke roeping in het volgend leven.

L.

II PERSSCHOUW II

Ingezonden en antwoord.

Aan het adres van Prof. Schilder kwam in de volgende brief van Mr R. Houwink, dien we hier letterlijk overnemen:

Mijnheer de Hoofdredacteur,

In „De Reformatie“ no. 15, van 13 Januari l.l., komt onder den titel „Verfilosofeerde Kerstwerkelijkheid“, op blz. 119 een citaat voor uit een artikel van mijn hand in het „Algemeen Handelsblad“ van Zondag 25 Dec. 1938. Ik stel er prijs op tegenover de lezers van uw blad, mede in verband met de daaraan toegevoegde redactionele opmerkingen, te verklaren, dat het hier betreft een citaat uit een artikel, dus niet een volledig stuk, zooda de argeloze lezer wellicht zou vermoeden.

Dat de mij onbekende verzorger van uw Persschouw juist deze passages uit mijn artikel heeft gelicht en niet het slot, dat hem, zonder aan de waarheid tekort te doen, onmogelijk in staat had gesteld zijn verdachtnakenden titel boven zijn citaat te handhaven, is voor mij een overtuigend bewijs, dat het hier een Hetze geldt tegen een persoon en geen eerlijken strijd om beginselen. U zult het mij dan ook ten goede houden, dat ik in het vervolg geen nota meer nemen zal van deze dingen.

Hoogachtend,
R. HOUWINK.

Omdat Prof. Schilder niet in de gelegenheid is aanstands te antwoorden, neem ik de vrijheid dit te doen; de zaak gaat ten slotte mij alleen aan, Prof. S. wist van de opneming van het bewuste stuk niets.

Om allereerst iederen schijn van „verdachtnaking“, enz. weg te nemen, wil ik de rest van het bewuste stuk hier alsnog laten volgen:

God ontsluit met het bliksemend vuur van Zijn Heiligen Geest onze ooren. Hij doet, wat wij niet kunnen; als wij maar gelooven en vertrouwen, dat er Eén is, die kan waartoe wij ook met den besten wil van de wereld niet bij machte zijn.

Dus toch een voorwaarde? Neen, enkel een antwoord op een vraag, die uit elken vezel van ons bestaan tot ons komt; die wij niet ontwijken kunnen, al zouden wij ook vluchten naar de uiteinden der aarde. En dit antwoord komt hierop neer, hoe men het ook formuleeren moge: „Heer, wees mij arme zondaar genadig!“

Wie dit antwoord over de lippen heeft gebracht, diens ooren zijn geopend. „En zie, een Engel des Heeren stond bij hen, en de heerlijkheid des Heeren omscheen hen en zij vreesden met groote vrees. En de Engel zeide tot hen: Vrees niet, want zie, ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal, namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, welke is Christus de Heere, in de stad Davids.“

Wie dit antwoord over de lippen heeft gebracht, vreest zeer, maar terzelfder tijd verneemt hij de blijde boodschap: „Heden is u de Zaligmaker geboren“. Heden, vandaag, nu. En zijn vrees verandert in vreugde. Het scharlaken-rood van zijn zonden wordt wit, smetteloos wit, als de wol van jonge lammeren. En zoo wordt hij zalig gemaakt te midden van het onheilge feestruwe van een verloren wereld, terwijl nog de druppels van het angstzweet als parelen op zijn voorhoofd staan.

Het split mij zeer, dat Mr Houwink zeker is van een „hetze“ — het verstaan van elkaar is daardoor van te voren reeds bijna uitgesloten.

Het ging mij bij de overname van het stuk alleen om de „teekening“, die Mr Houwink gaf van de Kerstboodschap. Hoe z.i. die door hem weergegeven „boodschap“ wordt ontvangen, doet aan die boodschap niets af of toe. Daarom kon het laatste stuk zonder eenig bezwaar worden weggelaten.

Tegenover Mr Houwink houden we vol, dat de Zaligmaker niet „nu“, maar „eenmaal“ voor negentien eeuwen is geboren. Op een geografisch bepaald plaats, in een nacht, die op een kalender is aan te geven! We houden vol, dat die Zaligmaker een Kindje was, met echte handjes en voetjes en een mondje, dat om voedsel vroeg.

Dat Kindje had geen aardschen vader, maar was ontvangen van den Heiligen Geest en echt geboren uit de maagd Maria. En dat Kindje is de Zoon van God. Man geworden, heeft dat Kindje zijn levensbloed gegeven ter verzoening van onze zonden.

Wie in dat Kerstfeit gelooft kan niet vrijzinnig blijven of communist. Hij zal concreet, en nu moeten breken ook met die „zonden“.

Neen het gaat niet om een hetze tegen een „persoon“. Het ging en gaat alleen tegen iedere verfilosofering van het werkelijke Kerstfeit, al noemt zich die filosofie ook theologie, al-of-niet voorzien van het praedicaat dialectisch. Het gaat alleen om het feit, dat Gods Zoon eenmaal in deze historie kwam en er sinds in bleef, éénmaal zich vastnoerde aan het menschelek geslacht en daaraan verbonden blijft tot in eeuwigheid.

Het gaat alleen om dat feit en de mededeeling ervan in eenvoudige, duidelijke, verstaanbare menschen-taal, geschreven door mannen, gedreven door den Heiligen Geest.

Wat niet vergeten mag worden.

H. A(lgra) — onze Persschouw is een trouwe klant van zijn frissche artikelen — schrijft een wijs en bezonnen woord onder bovenstaand opschrift in het (classicale) „Leenwarder Kerkblad“:

Er zijn mensen, die anders niet doen dan klagen over de perikelen der polemiek.

Soms wordt zelfs de wensch geuit, dat een tijdlang het Gereformeerde volk van zijn kerkelijke pers verstoken zou mogen zijn.

Natuurlijk zijn zulke wenschen niet ernstig bedoeld. Zij worden alleen gedacht, als er net den vorigen Zaterdag een artikel verscheen, dat hen in hun nieren heeft geprikkeld.

Maar zelfs in hun niet ernstig bedoeld karakter zijn zulke mensen verkeerd.

Want ze zijn vrucht van een eenzijdig oordeel. Dat komt, omdat de lezers van de kerkelijke pers vaak niet heelemaal deugen. Zij lezen alleen die stukken, die polemisch zijn.

De voorpagina van „De Reformatie“ is voor hen een onbekend terrein. Maar Kerkelijk Leven en Persschouw verslinden zij. En klagen daarna, dat alles opgaat in de polemiek.

Die polemiek heeft haar eigen waarde en haar bijzondere gevaren. Maar daarover spreek ik nu niet. Ditmaal wil ik er op wijzen, dat we toch warempel niet uit het oog moeten verliezen, dat er óók nog wat anders van de pers komt.

Onze exegeten verzetten bergen werk.

Over het Nieuwe Testament verscheen onder redactie van de Professoren Greijdanus en Grosholde een groot wetenschappelijk commentaar. De rij van de Korte Verklaring groeit. Pas kwam er weer een fijne studie van Prof. Noordzij over Kronieken. Een Paraphrase van de Heilige Schrift is pas begonnen.

Dr Berkouwer zorgde voor belangrijke werken over Barth en over het probleem der Schriftcritiek. Prof. Honig gaf een Dogmatiek.

Dat zijn maar enkele voorbeelden, die ik zoo voor de vuist weg opsom. Is dat alles niet een bewijs, dat

er gestudeerd wordt? Trouwens dat merken we wel aan de groeiende reeks dissertaties. De meeste jonge predikanten behoeven niet meer te denken, dat ze na twee of drie jaar al weer een beroep krijgen. En dat bindt hen beter aan de studie. Verleden winter logeerde ik bij een predikant op een van de meest afgelegen plaatsen in ons land.

En — het bleek, dat hij op het gebied van theologie en filosofie uitermate goed op de hoogte was met de jongste publicaties.

Wie op die dingen let, die voelt, hoe eenzijdig en verkeerd het is, te doen, alsof er door de theologen alleen maar onderling gepolemiseerd wordt.

Nu over die polemiek nog een enkel woord. Er zijn inderdaad belangrijke kwestie's in discussie. Niet over geest en gis.

Maar wel over de anthropologie, over het verbond, over taak en plaats der Calvinistische wijsbegeerte, over kerk en ambt, over de gemeene gratie, enz.

Die discussie brengt ons verder.

Zij is niet onvruchtbaar. Wie goed oplet, die merkt zakelijke toenadering.

Zoodra men elkaar niet meer tracht te vangen op een extreme uitdrukking, blijkt men al pratende dichter bij elkaar te komen. Er zijn vraagstukken aan te wijzen, waaromtrent het verschil drie jaren geleden veel groter was dan nu. De menschen, die met „oorspronkelijkheidsziekte“ behept waren, spreken nu meer gereserveerd en zij, die behept waren met de vrees: „waar gaan we heen“, worden minder door onvruchtbaar conservatisme bedreigd.

Natuurlijk wil men aan weerskanten dat niet zoo maar erkennen, dat de lijnen elkaar naderen.

Toch is er geen twijfel aan, of het is zoo. Dank zij de polemiek.

De klagers-over-de-polemiek mogen bovendien nooit vergeten, dat Prof. Vollenhoven en Prof. Dooyeweerd, Ds de Graaf en Prof. Schilder begonnen met thetische studien over de „ziel“, de „vereniging der beide naturen van den Christus“ en de „algemeene genade“ en dat daarna de polemiek is losgebarsten.

Veel — en niet geadresseerde polemiek.

Polemiek „naar den vorm en den inhoud“ of alleen „naar den inhoud“.

Polemiek-der-niet-polemiek en anti-polemische polemiek.

„Eigen gemaakte“ polemiek en „doorgegeven“ polemiek.

Rechtstreeksche en zijdelingsche polemiek.

Polemiek tegen de beoefenaars der polemiek of tegen de polemiek dier beoefenaars.

Over de gezangen.

Onze Hervormde broeders zijn druk bezig een nieuwen gezangenbundel ingevoerd te krijgen. Dat het noodig is wordt algemeen erkend onder hen. Scherp is het vonnis over veel van die „evangelische“ liederen geveld. Een gereformeerd mensch zucht wel eens: och hadden ze er zoo in de buurt van 1830 over gedacht. Toen moesten ze gezongen worden. En enkele predikanten zijn afgezet alleen op grond van het feit, dat ze dat niet wilden doen.

Nu schrijft een Hervormd predikant: Ds A. B. te Winkel van Den Haag in het „s-Gravenhaagsche (Hervormde) Kerkblad“:

Wie echter om principieele redenen geen gezangen wenscht in het midden der gemeente, laat hij voortgaan in het opgeven van enkel psalmen. Al zijn wij het er niet mede eens, wij kunnen zijn standpunt waardeeren en eischen ook voor hem volle vrijheid op. Hij heeft deze, maar moet ze houden ook.

In hetzelfde artikel somt Ds te Winkel een reeks dwaze gezangen op. Men leze:

Wij hebben daareven krasse woorden gebruikt. Waardeloos. Ja, wij zullen niet alle noemen. Maar een enkele. Wat zegt gij b.v. van dit vers, Gezang 177 vs 5:

Stedelingen! looft den Heer!
Hoopt op d'oude welvaart weer;
Voor den koopman druk vertier,
Nering voor den winkelier,
Bezigheid voor handwerkslieden
En voor schamel' armen brood;
God, die ons den vree gebod,
Wil zijn heil daartoe gebied.

Zooiets is een aanfluiting voor een bundel in de Kerk. Er zijn vele ulevellen-rijmpjes, die nog beter zijn. Althans oude nieuwjaarswensen van den lantaarnopsteker.

Mocht voor al ons hart van dank
Gloeyen al ons leven lang!

Zoo vervolgt vers 6. Ja, dat geldt waarlijk, al is het al eveneens dun wat poëzie betreft, als zulk een lied

niet meer in ons kerkelijk gezangboek staat. Gezang 186 draagt den ernstigen titel: „Op den dood“. Het eerste vers begint aldus: „Spoedig zal het uurtje komen“.

Gezang 78 heeft tot onderwerp: „De ware Christen de beste burger“. Luister nu:

Zich zijner roeping steeds bewust
Werkt hij in zijn kring met lust;
Hij streeft naar grootheid, geld of goed,
Nooit hooger dan hij streven moet.

Wij noemen nu maar niet meer, want wij hebben er al meer dan genoeg van. Niemand zal nu ontkennen dat dit alles waardeloos en beneden peil moet worden genoemd. Behalve de slechte rijmelarij, zouden wij op het eerste oogenblik zeggen: was het maar waar! Maar onmiddellijk daarop zeggen wij: zet daar nu eens tegenover het woord van den Heiland: Zoek eerst het Koninkrijk Gods.

Wat zegt gij van Gezang 62:7, waar het „kuische Jezus“ onverdragelijk is voor het aanbiddend hart?

Edoch, hoe erg dit alles ook zijn moge, toch durven wij gerust zeggen, dat dit alles het ergste nog niet is. Dat is de geest, die in zoovele gezangen tot uiting komt. Dat is de geest van het rationalisme, van de Aufklärung en wat daar op gevolgd is. Het is de geest, die in de bekende trias „God, deugd en onsterfelijkheid“ haar hoogste uitdrukking vond. De mensch! O! sterveling gevoel uw waarde! Adams dankbre zonen, enz. enz.

„Mocht ik maar onder tegenheeren,
In deugd en godsvrucht winnen.“

Gezang 25:7.

O! gij, aan wien wij deugd en leven
En alles zijn verplicht.

Gezang 31:7.

Hart en hand, tot hulp ontsloten
Van uwe arme gunstgenooten
Deugd, die uit uw liefde welt.
Kwaad met weldoen vroom vergeldt.

Gezang 64:3b.

Wat oogst de mensch hier zonder deugd
Een lang berouw na korte vreugd:
Bedwelming wijkt, verdooving zwicht,
En nu, nu dreigt het jongst gericht.

Gezang 66:3.

De deugd, o ja! ik vind ze schoon,
Zij strekt zich zelf ten grooten loon.

Gezang 74:2.

Mijn God! wat ook in mij verdoov'
Dat ik altijd aan U geloov'
Aan deugd en eeuwig leven;
Dan zal 't gevoel van mijn waardij,
Hoe hobbelig hier mijn pad ook zij,
Mijn boezem nooit begeven.

Gezang 53:1.

Het nut! Het nut van 't algemeen. Gezang 80:4:
Al wat mij nut is geven.

De brave Hendrik van dien tijd was ook ordelijk.
Veiligheid in onze landen,
Orde, wet en recht en macht,
Deze sterke, vaste banden
Van 't menschelijk geslacht.

Gezang 29:8.

En al zong hij eenzijdig:

Wat zweegt een handvol stofs, tot menach,
Beziel voor oogenblikken.

(Gezang 23:1.)

Hij was aan den anderen kant toch wel heel gerust:

't Bepaald getal van onze levensjaren
Zult Gij ons, zelfs elk oogenblik, bewaren;
Zoo staat het vast, dat nimmer ongeval,
Of menschenhand ons leven korten zal.

De brave Hendrik is bedaard: Gezang 192:2, Ge-
zang 73:3.

Waarom nog meer genoemd. Dit alles spreekt reeds duidelijk genoeg. En nu hebben wij maar niet genoemd allerlei verzen, die nog wel gebruikt worden en waarin toch zooveel gemist wordt, wat niet weglaten mocht zijn of die op andere wijze in theologisch opzicht niet deugen, gelijk b.v. Gezang 125:5.

Als men deze dingen leest, dan moet men toch wel even glimlachen over die brave Pieter Leonard van de Kastele, Rhynvis Feith, Herman Muntinghe c.s., die in de voorrede voor den gezangenbundel plechtig verzekeren, dat ze de gezangen „met alle nauwkeurigheid hebben onderzocht“ en nu „in gemoede verklaren, dat in dezelve niets gevonden wordt, in het allerminste afwijkende van de bovengemelde Formulleren van eenigheid“.

Dan had Hendrik de Cock ze beter door!

H.

C. V.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Wezep (Geld.): G. van Dooren te Mussel en F. A. Hofman te Waarder.

Beroepen te:

Rijnsburg: G. F. Hajer te Ede.

Aangenomen naar:

Oude- en Nieuwe Bildtdijk: Cand. H. de Wit te Noorwold (Fr.).

Bedankt voor:

Rijnsburg (vac.-E. H. Broekstra): A. Dercksen te Rotterdam-Feyenoord.

Wapenveld: F. L. Hoekstra te Zwartebroek.

Hulpredikers.

De kerkeraden van de Geref. Kerken van Goes en 's-Gravenpolder hebben de benoeming van cand. W. H. J. de Boer tot hulpprediker in die beide gemeenten verlengd tot 31 December 1939. Cand. De Boer blijft in de gelegenheid twee Zondagen per maand andere gemeenten te dienen en zal gaarne een e.v. beroep in overweging nemen. Zijn adres is: Piccardstraat 11, Goes.

— Het adres van cand. W. Vis, hulpprediker te Zwaagwesteinde is niet meer Hemrik (Fr.) H 59, doch voortaan Zwaagwesteinde (Fr.) Kerkstraat 146, telef. 15. Hij blijft in de gelegenheid andere Kerken te dienen en een eventueel beroep in overweging te nemen.

Ds G. J. Wissink. †

Te Hilversum is 16 Januari op 63-jarigen leeftijd overleden Ds G. J. Wissink, emeritus-predikant van de Geref. Kerk te Zwammerdam.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Ede: E. du Marchie van Voorthuysen te Urk en A. Dabla te Oud-Beijerland.

Aangenomen naar:

Middelburg: Prof. G. Wisse te Driebergen, thans predikant te Amsterdam-Oost.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Genemuiden: P. Honkoop te Den Haag.

Paterson (V. St.): M. Heikoop te Utrecht.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Deventer: D. T. Los te Heerenveen.

Goudarak: J. W. van der Linden te Kootwijk.

Kampen (vac. M. Ottevanger): J. Th. v. Veenen te Vroomshoop.

Nieuw-Dordrecht: Cand. Dr. K. E. H. Oppenheimer, hulpred te Groningen.

Rijnsaterwoude: Cand. J. H. de Vree te Dordrecht.

Sprang: J. de Lange te Wilsum (Ov.).

Aangenomen naar:

Babyloniënbroek: Cand. F. J. de Heer te De Meern.

Bedankt voor:

Benschop (toez.): J. J. Poot te Bunschoten.

Eemnes-Binnen: J. Ronge te Hoog-Bloklant.

Maasbommel: Cand. A. Bongenaar te Utrecht.

Winsum (Gr.): D. Colenbrander te Peperga.

Intrede te:

Akkerwoude: H. Engelsma. Tekst: Philipp. 4:19.

Wijk bij Heusden: J. Slok. Tekst: Psalm 126:5 en 6.

Afscheid van:

Bovensmilde: J. Langhout. Tekst: Openb. 22:21.

Langerak: J. Slok. Tekst: Matth. 28:20.

KERKSPLITSING

een „geloofsstuk“ en geen „waagstuk“.
Geen praat langer maar daad.

DOOR

Ds. W. F. C. VAN HELSDINGEN

Prijs f 0.25.

Bij afname van 10 exx. f 0.20 per ex.

Voor kerken waarin dit onderwerp in bespreking is, is deze brochure van zeer groot belang! Terwijl voor alle grootere kerken de brochure zeer oriënterende voorlichting geeft.

Verkrijgbaar bij den boekhandel, en, na storting van het bedrag op postrekening no. 36000, bij de Uitgeverij

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES

Verschenen:

JAARBOEK TEN DIENSTE VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND 1939

Prijs f 1.—, gecart. f 1.25.

OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. - GOES